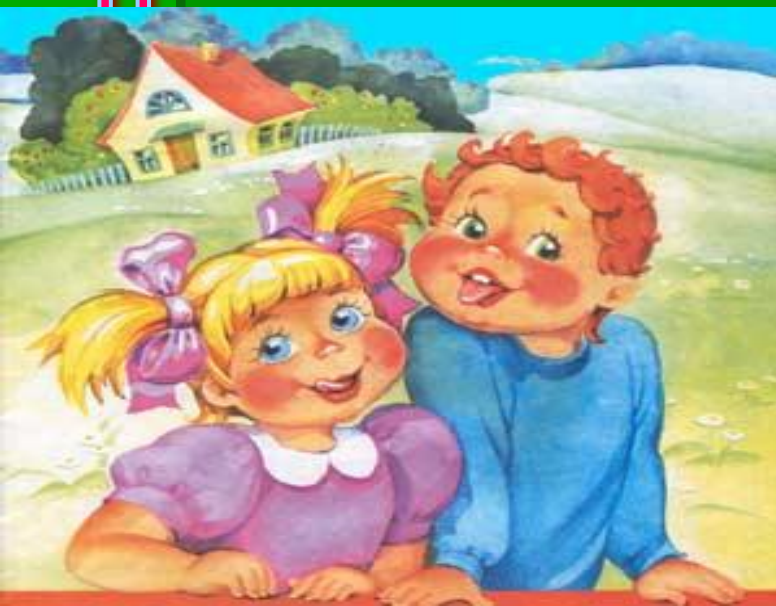

ДОПРАЄМО ШОВПЛАЧЕНІВІ ВАДЛИ СЛОГОПАДМИЧІ ВПРАВІ

*Підготувала
Вчитель-логопед
Назаренко Л.В.*

Причини мовних порушень

Центрального характеру

- Органічні ураження кори півкуль головного мозку
- Інфекції
- Інтоксикації
- Травми дородові
- Травми в ранньому віці

- Алалія
- Афазія
- ЗПР
- Дизартрія
- Заїкання

Периферичного характеру

- Ураження артикуляційного апарату (носоглотка, язик, зуби, губи)
- Вади піднебіння
- Укорочена під'язикова вуздечка
- Поганий прикус
- Вади зубів

Порушення мовного розвитку

- **Фонетичні** порушення звуковимови
- **Фонетико-фонематичні** звуковимова, фонематичний слух
- **ЗНМ** звуковимова, лексика, граматики, бідність словника

- I рівень
- II рівень
- III рівень

- **Дислалія** – порушення звуковимови при нормальному слухові та збереженій іннервації мовного апарату. В залежності від локалізації порушення та причин, що обумовлюють дефект звуковимови, дислалію розподіляють на дві основні форми: механічну та функціональну.

Механічна дислалія

■ **Механічна дислалія.** Механічною (органічною) дислалією називають такий вид неправильної звуковимови, який викликаний:

1) органічними дефектами периферичного мовного апарату, його кісткової та м'язової будови. Часто причиною механічної дислалії є **укорочена під'язична вуздечка** (під'язична зв'язка). При цьому ускладнюються рухи язика, коротка вуздечка не дає можливості високо підняти язик. Також правильну артикуляцію може ускладнювати дуже великий та широкий, або дуже маленький та вузький язик.

2) **дефектами будови щелеп**, що призводять до аномалії прикусу. Нормальним вважається прикус, коли при зімкненні щелеп верхні зуби трохи прикривають нижні. Аномалії прикусу мають декілька варіантів:

- **прогнатія** – верхня щелепа сильно видається вперед, в результаті чого нижні передні зуби зовсім не змикаються з верхніми;
- **прогенія** – нижня щелепа виступає вперед, передні зуби нижньої щелепи виступають попереду передніх зубів верхньої щелепи;
- **відкритий прикус** – між зубами верхньої та нижньої щелеп при їх зімкненні залишається проміжок. В деяких випадках цей проміжок лише між передніми зубами (передній відкритий прикус);
- **боковий відкритий прикус** – може бути лівостороннім, правостороннім та двостороннім;
- **неправильна будова зубів**, зубного ряду також може призвести до дислалії.

Наприклад, при великих розщілинах між зубами язик під час вимови деяких звуків просувається між зубами, спотворюючи вимову.

Регуляція зубів та щелеп проводиться лікарями стоматологом та ортодонтом за допомогою накладання на зуби спеціальних пластинок.

3) неправильною будовою піднебіння, що також негативно впливає на звуковимову.

Вузьке, надто високе („готичне”) піднебіння, або, навпаки, низьке, плоске перешкоджає правильній артикуляції багатьох звуків.

4) **товсті губи, або укорочена, малорухлива верхня губа** ускладнюють чітку вимову губних та губно-зубних звуків.

Функціональна дислалія.

- **Функціональна дислалія.** Функціональною дислалією називають такий вид неправильної звуковимови, при якому немає ніяких дефектів артикуляційного апарату, тобто немає ніякої органічної основи. Причини функціональної дислалії можуть бути наступні:
 - 1) неправильне мовленнєве виховання дитини в родині, коли дорослі протягом довгого часу „сюсюкають” з малюком, в результаті чого затримується розвиток правильної звуковимови;
 - 2) за наслідуванням, коли малюк наслідує спотвореній звуковимові дорослих членів сім’ї, або спілкується з малодшими дітьми, у яких ще не сформувалася правильна звуковимова;
 - 3) **двомовність в сім’ї**, коли батьки, розмовляють на різних мовах, а дитина переносить особливості вимови однієї мови на іншу.
 - 4) **педагогічна занедбаність**, коли мовлення дитини не піддається необхідному впливу дорослих, що гальмує нормальний мовленнєвий розвиток; тобто, коли дорослі не звертають уваги на звуковимову дитини, не виправляють помилки малюка, не дають йому вірець чіткої та правильної вимови.
 - 5) **недорозвиток фонематичного слуху**, коли у дитини спостерігаються ускладнення в диференціації звуків, що розрізняються між собою тонкими акустичними ознаками, наприклад, дзвінких та глухих приголосних, м’яких та твердих, свистячих та шиплячих. В результаті таких ускладнень розвиток правильної звуковимови надовго затримується.
 - 6) **недостатня рухливість органів артикуляційного апарату**, яка може бути викликана й невмінням дитини утримувати язик в потрібній позиції або швидко переходити від одного руху до іншого.

■ Артикуляція звуку С:

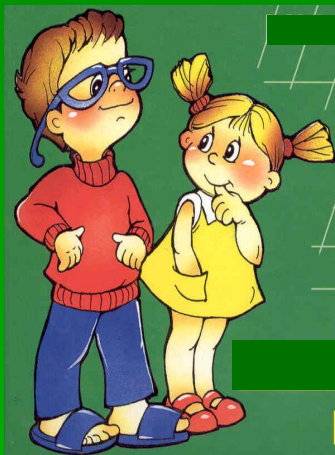
- губи розтягнуті в посмішку;
- зуби розкриті на декілька міліметрів трохи оголені;
- широкий кінчик язика за нижніми зубами;
- спинка язика піднімається до твердого піднебіння, чим утворює щілину;
- струмінь повітря проходить посередині спинки язика, по утвореному жолобку;
- м'яке піднебіння закриває прохід в носову порожнину;
- голосові зв'язки не вібрують.

Порушення вимови свистячих звуків

- **Сигматизм** – вади вимови звуків с, с', з, з', ц, ц'
 - міжзубний сигматизм, коли кінчик язика просувається між верхніми та нижніми різцями;
 - губно-зубний сигматизм, коли нижня губа піднімається до верхніх різців і утворюється звук подібний до ф, в;
 - призубний сигматизм, коли кінчик язика упирається верхні та нижні різці, і заважає струменю повітря пройти вільно крізь зубну щілину;
 - боковий сигматизм, коли кінчик язика упирається в альвеоли, а струмінь повітря проходить між кутніми зубами та боковими краями язика;
 - носовий сигматизм, коли корінь язика піднімається до м'якого піднебіння, яке опускається та утворює прохід для повітряного струменя, що видихається через ніс;
- **Парасигматизм** – заміна звуків с, с', з, з', ц, ц' іншими звуками
 - заміна свистячих звуків звуками ш, ж (сумка – “шумка”, зима – “жима”);
 - заміна свистячих звуків звуками т, д (собака – “тобака”, зуби – “дуби”)

Таблиця засвоєння дітьми звуків мови.

ВІК ДИТИНИ

ЗВУКИ МОВИ

Від 1 до 2 років А, О, Е, М, П, Б

Від 2 до 3 років У, І, И, Т, Д, В, Ф, Г, К,
Х, Н, Й

Від 3 до 4 років С, З, Ц

Від 4 до 5 років Ш, Ж, Ч, Щ

Від 5 до 6 років Л, Р

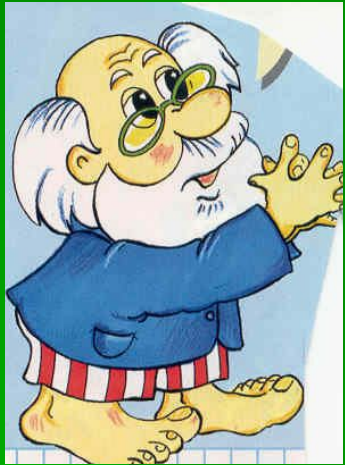
ЛОГОПЕДИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Щоб заняття було більш ефективним, _____
пропоную таку його послідовність:

- Гімнастика для пальчиків
- Вправи для дихання та артикуляційна гімнастика (губи, язик)
- Голосові вправи
- Вправи з мовним матеріалом
- Підсумок заняття

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ НА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування правильної вимови у дітей - це складний процес, дитині потрібно навчитися керувати своїми органами мовлення, сприймати звернення до неї мовлення, здійснювати контроль за мовленням оточуючих та власним. В роботі з дітьми (а особливо з тими, що вже мають порушення мовлення) велику увагу необхідно приділяти розвитку функції дрібних м'язів рук. Рухи рук тісно пов'язані з мовленням, вони є одним з факторів його формування. Зв'язок рухів руки з мовленням був відмічений ще в 1928 році. Пізніше, на основі спеціально проведених дослідів було висунуто думку про те, що рухи пальців рук стимулюють розвиток центральної нервової системи і прискорюють розвиток мовлення дитини.

Моя сім'я

- Цей пальчик – мій дідусь,
Цей пальчик – моя бабуся,
Цей пальчик – мій татусь,
А оцей - моя матуся,
Ну, а цей маленький – я,
Ось уся моя сім'я(Почергове згинання
пальчиків починаючи з великого)

Стілець

Варіант 1.

Вихідна позиція. Ліву долоню поставити вертикально, пальці уверх – це «спинка» стільця.

До неї приставити кулачок правої руки – це «сидіння».

*Нумо, дітки, молодці, посідаймо на стільці.
Небагато треба вміння –
зробим спинку і сидіння.*

Варіант 2 (ускладнений).

Змінювати положення рук по чергово на рахунок «раз-два».

«Раз»: ліва рука - «спинка», права рука - «сидіння».

«Два»: права рука - «спинка», ліва рука – «сидіння».

Зайчик

ЗАЙЧИК

Варіант 1.

Вихідна позиція. Вказівний та середній пальці витягнути уверх, мізинець та безіменний притиснути до долоні великим пальцем.

Утримувати пальці в такому положенні на рахунок до 5-10. Вправу виконувати спочатку кожною рукою по черзі, потім – обома руками одночасно.

*На зеленому лужку,
плигає зайчик в козушку.*

Завдання ■

- Розминати пальцями пластилін, глину. Катати по черзі кожним пальчиком камінці, намистинки, шарики. Нанизувати намистинки на тоненьку стрічку, робити намисто. Стискати та розтискати кулачки. Робити м'які кулачки, які можна легко розжати і в які дорослий може просунути свої пальці; та міцні, які не розтиснеш. Двома пальцями руки (вказівним та середнім) “ходити” по столу, спочатку повільно, а потім швидко, наче вони біжать. Вправа проводиться спочатку правою, а потім лівою рукою. Показувати окремо тільки по одному пальчику. Барабанити, постукувати всіма пальцями обох рук по столу. Махати в повітрі тільки пальцями, не рухаючи долонею. Плескати в долоні тихо і голосно, в різному темпі. Нанизувати великі ґудзики на нитку. Зав'язувати вузлики на мотузці. Застібати ґудзики, гачечки, замочки, закручувати кришки, заводити механічні іграшки. Закручувати шурупи, гайки. Ігри з конструктором, мозаїкою, кубиками. Складання матрьошок. Малювання у повітрі. Ігри з піском, водою. Малювати, розфарбовувати, штрихувати. Різати ножицями.

Пальчиками граємо - мову розвиваємо + вкладка. Бібліотека логопеда-практика

Автор: Галина Барищук

Рік видання: 2008

Кількість сторінок: 24

У посібнику запропоновано пальчикові вправи у віршованому супроводі для розвитку мовлення дошкільнят і молодших школярів. Вправи та кольорові сигнальні картки допоможуть збагатити і вдосконалити роботу логопедів, вихователів, класоводів та стануть у пригоді батькам, які дбають про мовний розвиток своїх дітей.

РОЗВИТОК РУХЛИВОСТІ ОРГАНІВ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО АПАРАТУ - ВАЖЛИВИЙ КРОК НА ШЛЯХУ ДО ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ

- Однією з причин порушення звуковимови у дітей може бути недостатня рухливість органів мовлення: язика, губ, щелеп та м'якого піднебіння. Порушення рухливості цих органів (малорухливість) тягне за собою нечітку, гугняву (з носовим відтінком), шепеляву, змазану вимову різних звуків. Таким чином, важливе місце на шляху розвитку правильного мовлення повинна займати, так звана, артикуляційна гімнастика. Метою її є – відпрацювання правильних, чітких рухів органів мовлення, необхідних для правильної вимови звуків.

Артикуляційна гімнастика

Месим тесто

- 1. Улыбнуться
- 2. Немного приоткрыть рот
- 3. Пошлепать языком между губами – «пя-пя-пя-пя-пя...»
- 4. Удерживать в спокойном положении под счет от 1 до 5

Ігри та вправи на розвиток дихання

“Забий м'яч у ворота”. Запропонуйте дитині подути на ватний чи паролоновий мячик, так, щоб він покотився у ворота (їх можна зробити з дроту, або намалювати). Повітряний струмінь повинен бути плавним, повільним, безперервним.

“Літак”. На кінчик носа покласти шматочок паперу або вати. Відкрити рот, широкий язик покласти на верхню губу, бокові краї язика притиснути. Повітряний струмінь виходить посередині язика. Дитина повинна сильно подути, так, щоб “літак” полетів вгору.

